

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΝΙΚΟΛΟΠΟΥΛΟΣ
Βουλευτής Ν. Αχαΐας – Ανεξάρτητος

Ερώτηση προς τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

ΘΕΜΑ: Οι Σκουριές, το κίνημα κατά του χρυσού και... η σιωπή των Αρχών

για το θέμα του καρκινογόνου αμιάντου και του εισπνεύσιμου χαλαζία.

Μπορεί με τα απανωτά δικαστήρια και τις εξωφρενικές κατηγορίες που αντιμετώπισαν οι άνθρωποι του κινήματος ενάντια στις εξορύξεις χρυσού να φαίνονται στα μάτια κάποιων ηττημένοι ή έστω κουρασμένοι, όμως μόνο αδρανείς δεν είναι. Και ίσως οι πορείες και οι δυναμικές κινητοποιήσεις στον Κάκαβο και στο εργοτάξιο της «Ελντοράντο» να έχουν περιοριστεί, αλλά στην πραγματικότητα εξακολουθούν να ανησυχούν το ίδιο και περισσότερο για το μέλλον του τόπου τους.

Πριν ΛΙΓΟ ΚΑΙΡΟ το Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων, όπως ΠΛΗΡΟΦΟΡΟΥΜΕΘΑ, απέστειλε μια πλήρως εμπεριστατωμένη καταγγελία στο υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, επαναφέροντας επικαιροποιημένο το θέμα του καρκινογόνου αμιάντου και του εισπνεύσιμου χαλαζία, σχετικά με την αδειοδότηση της «Ελληνικός Χρυσός».

Σύμφωνα με την καταγγελία, το Ινστιτούτο Γεωλογικών Μελετών διαπίστωσε ότι στο κοίτασμα Σκουριές (μετάλλευμα και στείρα) υπάρχει αδιαμφισβήτητα ινώδης αμιάντος, το θεωρούμενο ως το πλέον καρκινογόνο ορυκτό σωματιδιακό υλικό (καρκινογόνο κατηγορίας Α).

Μέχρι σήμερα, ωστόσο, ούτε φωνή ούτε ακρόαση από τους αρμόδιους. «Δεν μας εκπλήσσει πια η αδιαφορία, άλλωστε το υπουργείο δεν μας απάντησε ποτέ σε τίποτα, κατά την προσφιλή του τακτική», καταγγέλλουν από το Παρατηρητήριο στην «Εφ.Συν.».

Η εταιρεία, όπως υποστηρίζουν, προσπάθησε να αποκρύψει και να υποβαθμίσει το ζήτημα, αλλά η δημόσια συζήτηση άνοιξε με την πρώτη σχετική καταγγελία του Παρατηρητηρίου Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων στις 22.10.2014.

Η υπόθεση επανέρχεται τώρα με μια προσεγγιστική εκτίμηση του κινδύνου από την παρουσία στις Σκουριές, όχι μόνο του αμιάντου, αλλά και του -επίσης ισχυρά καρκινογόνου- λεπτοδιαμερισμένου χαλαζία, αποκλειστικά με βάση δεδομένα από την ΜΠΕ της «Ελληνικός Χρυσός» και με κάποιες παραδοχές που είναι όλες ευνοϊκές για την εταιρεία. «Στόχος είναι η συντηρητικότερη δυνατή εκτίμηση του σχετικού κινδύνου, ώστε να μην υπάρξει το οποιοδήποτε περιθώριο κατηγορίας για δήθεν μη ρεαλιστική ανάλυση και αβάσιμη από μέρους μας κινδυνολογία», αναφέρουν.

Ακόμα κι έτσι, ο κίνδυνος για τη δημόσια υγεία που υπολογίζεται σε μια πιθανή εννεαετή λειτουργία του ανοικτού ορύγματος των Σκουριών, από όπου θα εκφεύγουν καθημερινά σημαντικές ποσότητες επικίνδυνων καρκινογόνων σωματιδιακών ρύπων, κρίνεται ως εξαιρετικά σημαντικός -όχι μόνο για τους εργαζόμενους στο μεταλλείο αλλά και για την ευρύτερη περιοχή.

Σημειωτέον, δε, ότι το σύστημα παρακολούθησης της αέριας ρύπανσης που έχει εγκαταστήσει η εταιρεία, κατά τα λεγόμενά του κινήματος, δεν έχει τη δυνατότητα αναγνώρισης των εξαιρετικά επικίνδυνων ινών αμιάντου και των μικροκόκκων χαλαζία που περιλαμβάνονται στην εκλυόμενη σκόνη.

Η ευρύτερη περιοχή -μόνιμοι κάτοικοι, επαγγελματίες, ξενοδόχοι, τουρίστες, τοπική Αυτοδιοίκηση- έχει δικαίωμα να τα γνωρίζει όλα αυτά. Και να λάβει τις αποφάσεις της και τα μέτρα της.

Η παρουσία του επικίνδυνου ορυκτού (τρεμολίτης-ακτινόλιθος) στο κοίτασμα των Σκουριών αναφέρεται και από την ίδια την «Ελληνικός Χρυσός» στη Μελέτη της Περιβαλλοντικών

Επιπτώσεων του 2010, χωρίς όμως να αναγνωρίζεται ως «αμιάντος» και να αξιολογείται ως δυνητικός κίνδυνος για την υγεία των εργαζομένων και του γενικού πληθυσμού.

Όταν, τρία χρόνια αργότερα, το πρόβλημα εντοπίστηκε από την αρμόδια για την τεχνική αδειοδότηση υπηρεσία του ΥΠΕΝ, η «Ελληνικός Χρυσός» προσπάθησε μέσω μιας κατά παραγγελία της ιδιωτικής γνωμάτευσης, όπως καταγγέλλεται, να αμφισβητήσει τόσο την παρουσία του αμιάντου στο μέταλλευμα όσο και την επικινδυνότητα της εκεί παρουσίας του.

Η εξέταση δειγμάτων από τα στείρα και το μέταλλευμα από το ΠΓΜΕ έγινε ύστερα από εντολή του υπουργείου Περιβάλλοντος το 2016. Η γνωμάτευση του ΠΓΜΕ επιβεβαίωσε την ορθότητα των πρώτων συμπερασμάτων της αρμόδιας υπηρεσίας του υπουργείου:

Την παρουσία δηλαδή ινώδους και δυνητικά καρκινογόνου αμιάντου. Δεν είναι ο αμιάντος, όμως, το μόνο διαπιστωμένο καρκινογόνο υλικό στο κοίτασμα των Σκουριών. Είναι και ένα άλλο ορυκτό είδος που σε λεπτό διαμερισμό (όταν καταστεί σκόνη εισπνεύσιμη δηλαδή) είναι εξίσου καρκινογόνο με τον αμιάντο (επίσης κατηγορίας Α), προκαλώντας στα προκαρκινικά στάδια σιλίκωση. Και αυτό είναι ο χαλαζίας (crystalline silica). Την παρουσία του χαλαζία, σε σημαντικότερες μάλιστα ποσότητες, τόσο στα στείρα όσο και στο μέταλλευμα των Σκουριών δεν διανοήθηκε ποτέ να αμφισβητήσει η «Ελληνικός Χρυσός».

Με τα δεδομένα αυτά γεννιέται το εύλογο ερώτημα: πόσο επικίνδυνοι για τη δημόσια υγεία στην ευρύτερη περιοχή θα είναι τελικά οι διαφεύγοντες στην ατμόσφαιρα ρύποι και τα σωματίδια από τις αδιάλειπτες (μέρα και νύχτα) εξορυκτικές δραστηριότητες στο ανοικτό όρυγμα των Σκουριών;

Επειδή, σε άλλο σημείο της αναφοράς του το Παρατηρητήριο, προς το ΥΠΕΝ εξηγεί: μετά τη συμπλήρωση των τριών προπαρασκευαστικών χρόνων και μόνο κατά τη διάρκεια της κύριας λειτουργίας του ανοικτού ορύγματος (έτη 3 έως 11) θα εξορυχθούν 102.940.386 τόνοι υλικού, από τους οποίους οι 20.453.000 τόνοι με μηχανική απόσπαση και οι 82.487.000 τόνοι με χρήση εκρηκτικών. Δηλαδή, κατά τα 9 έτη κύριας λειτουργίας του ανοικτού ορύγματος το 80% του υλικού θα εξορυχθούν με χρήση εκρηκτικών.

Επειδή, κατά τη ΜΠΕ της «Ελληνικός Χρυσός» η παραγωγή σκόνης στο ανοικτό όρυγμα θα φτάνει μέχρι και 2.162 τόνους ανά ώρα. Οι καθημερινές εκρήξεις θα πρέπει να είναι η κύρια πηγή παραγωγής σκόνης, με σημαντικό μέρος της (κυρίως την πιο λεπτομερή) να ανέρχεται ψηλά και να εκφεύγει πέρα από τα όρια του ανοικτού ορύγματος.

Επειδή, το Παρατηρητήριο, στη συνέχεια, κάνει μια λογική εκτίμηση, αποδεχόμενο το ευνοϊκότερο δυνατό για την εταιρεία σενάριο: πως τελικά οι 2.162 τόνοι αντιπροσωπεύουν όχι τη μέση ανά ώρα, αλλά τη συνολική ανά ημέρα παραγωγή σκόνης στο ανοικτό όρυγμα.

Δηλαδή περίπου 22 τόνοι, μπορεί να θεωρηθεί ως η απόλυτα ελάχιστη ανά ημέρα ποσότητα σκόνης που θα εκφεύγει πέρα από τα όρια του ανοικτού ορύγματος. Κατά συνέπεια, σε ετήσια βάση η ποσότητα αυτή θα είναι 360 μέρες επί 22, ήτοι 7.920 τόνοι, ενώ για τα εννέα έτη λειτουργίας του ανοικτού ορύγματος 71.280 τόνοι.

Επειδή, θα πρέπει σε όλα αυτά να προστεθεί και ο επιπλέον κίνδυνος της διασποράς στην ατμόσφαιρα του αμιάντου και του λεπτομερούς χαλαζία που θα ενυπάρχουν στα στείρα υλικά κατασκευής των φραγμάτων, όπως και ο σημαντικός επίσης κίνδυνος διαφυγής και διασποράς στον αέρα κατά τις ξηρές περιόδους του αμιάντου και του λεπτομερούς χαλαζία που θα ενυπάρχουν στα τέλματα αποβλήτων (είτε αυτά αποτεθούν ξερά είτε υπό μορφή πάστας).

Τονίζεται ιδιαίτερα ότι, τόσο ο χαλαζίας, όσο και ο αμιάντος είναι υλικά μη εξαφανιζόμενα, μη αποδομούμενα δηλαδή και επιπλέον υλικά βιοσυσσωρευόμενα, που παραμένουν και αθροίζονται εκεί που θα επικαθίσουν: στο έδαφος, σε φυτά, σε ανθρώπινες κατασκευές, στα πνευμόνια -το πιο επικίνδυνο- όσων θα τα αναπνέουν.

Η βιοσυσσώρευσή τους σημαίνει πως έχουν αθροιστικά επιβλαβή δράση. Κατά τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, η οριακή τιμή έκθεσης για τον γενικό πληθυσμό -εκτός δηλαδή εργαζομένων-

θα πρέπει να καταβάλλεται κάθε προσπάθεια να είναι μηδενική και για τα δύο (και εντός εργοταξίων πάντως οι οριακές αυτές τιμές είναι εξαιρετικά χαμηλές: μία ίνα αμιάντου ανά 10 κ.εκ. ανά 8ωρο και 0,1% χαλαζία ανά κυβ. μέτρο).

Παρά την καλή πρόθεση του νομοθέτη, οι όροι για την προστασία των εργαζομένων που έχουν τεθεί από τις δύο προαναφερθείσες αποφάσεις και το Π.Δ. 212/2006 είναι εξαιρετικά δύσκολο αν όχι αδύνατον να τηρηθούν σε ένα μεγάλης κλίμακας ανοικτό ορυχείο όπου θα γίνεται σε καθημερινή βάση χρήση εκρηκτικών. Άλλωστε, όπως προαναφέρθηκε, το σύστημα Περιβαλλοντικής παρακολούθησης που έχει εγκαταστήσει η εταιρεία δεν έχει τη δυνατότητα της θετικής διάκρισης και αναγνώρισης και δη σε άμεσο χρόνο, ειδικά των ινών αμιάντου (σε σχέση με άλλα ινώδη αιωρούμενα σωματίδια) και των σωματιδίων χαλαζία (σε σχέση με άλλα σωματίδια άλλων ορυκτών).

Ερωτάσθε:

1. Πόσο επικίνδυνοι για τη δημόσια υγεία στην ευρύτερη περιοχή θα είναι τελικά οι διαφεύγοντες στην ατμόσφαιρα ρύποι και τα σωματίδια από τις αδιάλειπτες (μέρα και νύχτα) εξορυκτικές δραστηριότητες στο ανοικτό όρυγμα των Σκουριών;
2. Πώς απαντάτε στο Παρατηρητήριο Μεταλλευτικών Δραστηριοτήτων που απέστειλε μια πλήρως εμπεριστατωμένη καταγγελία στο υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, επαναφέροντας επικαιροποιημένο το θέμα του καρκινογόνου αμιάντου και του εισπνεύσιμου χαλαζία σχετικά με την αδειοδότηση της «Ελληνικός Χρυσός»;
3. Γιατί «παραβλέπετε» τους κινδύνους της διασποράς στην ατμόσφαιρα του αμιάντου και του λεπτομερούς χαλαζία που θα ενυπάρχουν στα στείρα υλικά κατασκευής των φραγμάτων, όπως και ο σημαντικός επίσης κίνδυνος διαφυγής και διασποράς στον αέρα, κατά τις ξηρές περιόδους, του αμιάντου και του λεπτομερούς χαλαζία που θα ενυπάρχουν στα τέλματα αποβλήτων (είτε αυτά αποτεθούν ξερά, είτε υπό μορφή πάστας);

Κοινοποίηση: Εισαγγελέα Αρείου Πάγου, Επιθεωρητές Περιβάλλοντος

Ο Ερωτών Βουλευτής

Νίκος Ι. Νικολόπουλος

Πρόεδρος Χριστιανοδημοκρατικού Κόμματος Ελλάδος